

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales

Adroddiad Ystadegol Blynyddol Sgrinio Smotyn Gwaed Newydd- anedig Cymru 2022-23

Fersiwn 1

Manylion cyhoeddi

Mae'r adroddiad hwn yn grynodeb manwl o wybodaeth am waith a wnaed gan y Rhaglen Sgrinio Smotyn Gwaed Newydd-anedig ar gyfer y flwyddyn Ebrill 2022 hyd at ddiwedd Mawrth 2023. Mae canlyniadau'n cael eu hadrodd gan fwrdd iechyd lle mae sgrinio wedi'i gynnal. Mae rhagor o fanylion ar gael ar gais.

Teitl: Adroddiad Ystadegol Blynyddol Sgrinio Smotyn Gwaed Newydd-anedig Cymru 2022-23

Dyddiad: Cyhoeddwyd yr adroddiad hwn ar Gorffennaf 2025

ISBN: 978-1-83766-622-5

Manylion cyswllt

Guy Stevens, Dirprwy Brif Reolwr Gwybodeg a Gwasanaethau Data,
Is-adran Gwybodeg, Iechyd Cyhoeddus Cymru,
Rhif 2 Capital Quarter, Stryd Tyndall, Caerdydd, CF10 4BZ

E-bost: screening.information@wales.nhs.uk

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth yn Gymraeg heb oedi.

Datganiad Sicrwydd Ansawdd

Mae cofnodion sgrinio data yn newid yn gyson. Mae'r cronfeydd data a ddefnyddir gan Is-adran Sgrinio Iechyd Cyhoeddus Cymru yn cael eu diweddarau'n ddyddiol pan fydd cofnodion yn cael eu hychwanegu, eu newid neu eu dileu (wedi'u harchifo). Gallai hyn ymwneud â phryd y nodwyd bod angen sgrinio person; wedi cael canlyniadau sgrinio y mae angen eu cofnodi neu wedi newid statws ac nad oes angen ei sgrinio mwyach yn y drefn honno. Derbynnir data o nifer fawr o wahanol ffynonellau gyda lefelau amrywiol o gywirdeb a chyflawnrwydd. Mae'r Is-adran Sgrinio yn gwirio data am gywirdeb trwy gymharu setiau data, er enghraifft data practisau Meddygon Teulu, ac yn cywiro'r data codio lle bo modd. Dylid nodi bod oedi weithiau wrth gasglu data, er enghraifft efallai na fydd person yn cofrestru ar unwaith gyda'i Feddyg Teulu. Bydd yr oedi hwn felly yn effeithio ar gyflawnrwydd y data yn dibynnu ar amgylchiadau unigol. Yn ogystal, dylai'r darlennydd fod yn ymwybodol bod data'n cael ei ddiweddarau'n gyson ac efallai y bydd mân newidiadau yn y niferoedd a nodir yn y ddogfen hon flwyddyn ar ôl blwyddyn oherwydd adnewyddu data. Wrth ymdrin â data o ardaloedd daearyddol bach, o bryd i'w gilydd byddwn yn atal niferoedd sy'n is na phump pan fydd y data'n sensitif o bosibl.

Gwybodaeth hawlfraint

© 2025 Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru.

Gellir atgynhyrchu'r deunydd sydd yn y ddogfen hon o dan delerau'r Drwydded Llywodraeth Agored (OGL) (www.nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/version/3/) ar yr amod ei fod yn cael ei wneud yn gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol.

Rhaid nodi cydnabyddiaeth i Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru. Mae hawlfraint y trefniant teipograffyddol, y dylunwaith a'r cynllun yn perthyn i Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg.

Cynnwys

Negeseuon allweddol.....	7
Cyflwyniad.....	8
Cefndir.....	8
Cyflawni'r rhaglen.....	10
Llwybr Sgrinio.....	11
Penawdau Ystadegau.....	14
Data.....	15
Nifer y genedigaethau cymwys a'r nifer a brofwyd.....	15
Cyflawnder y cynnig (newydd-anedig).....	17
Cyflawnder y cynnig (pob babi).....	20
Cwmpas (newydd-anedig).....	22
Cwmpas (pob babi).....	24
Casgliad amserol o sampl.....	26
Casgliad amserol o ail sampl y gellir ei osgoi.....	28
Casgliad amserol o ail sampl isthyroidedd cynhenid (CHT) ar gyfer babanod cyn amser.....	30
Casgliad amserol o ail sampl ar gyfer TSH ffiniol.....	32
Cyfradd ailadrodd y gellir ei hosgoi.....	34
Cyfradd ail samplau o ansawdd gwael.....	37
Dilysu rhif GIG.....	39
Derbyn cerdyn yn amserol yn y labordy.....	41
Prosesu amserol o samplau positif yn y labordy.....	43
Gofal clinigol amserol ar gyfer babanod positif.....	45
Diffiniadau.....	47
Y Tîm Cynhyrchu.....	52
Manylion cyswllt y rhaglen.....	53

Tablau

Tabl 1: Nifer y genedigaethau cymwys a'r nifer a brofwyd yng Nghymru rhwng mis Ebrill 2022 a mis Mawrth 2023	16
Tabl 2: Sgrinio smotyn gwaed a gynigiwyd i fabanod newydd-anedig cymwys erbyn diwrnod pedwar ar ddeg eu bywyd yn 2022-23.....	19
Tabl 3: Sgrinio smotyn gwaed a gynigiwyd i fabanod newydd-anedig cymwys erbyn diwrnod pedwar ar ddeg eu bywyd - 2020-21 i 2022-23	19
Tabl 4: Cynigiwyd sgrinio smotyn gwaed i fabanod cymwys o fewn deunaw diwrnod o gofrestru yn 2022-23.....	21
Tabl 5: Cynnig sgrinio smotyn gwaed i fabanod cymwys o fewn deunaw diwrnod o gofrestru - 2020-21 i 2022-23	21
Tabl 6: Babanod newydd-anedig cymwys gyda chanlyniad pendant erbyn diwrnod dau ar bymtheg eu bywyd yn 2022-23	23
Tabl 7: Babanod newydd-anedig cymwys gyda chanlyniad pendant erbyn diwrnod dau ar bymtheg eu bywyd - 2020-21 i 2022-23	23
Tabl 8: Babanod cymwys â chanlyniad pendant o fewn un diwrnod ar hugain o gofrestru yn 2022-23	25
Tabl 9: Babanod cymwys â chanlyniad pendant o fewn un diwrnod ar hugain o gofrestru - 2020-21 i 2022-23.....	25
Tabl 10: Sampl cyntaf rhwng diwrnod 4 a 6 2022-23.....	27
Tabl 11: Sampl cyntaf rhwng diwrnod 4 a 6 2020-21 i 2022-23	27
Tabl 12: Dosbarthiad dydd y sampl cyntaf 2022-23	27
Tabl 13: Ail sampl y gellir ei osgoi o fewn 3 diwrnod calendr i gais 2022-23	29
Tabl 14: Ail sampl y gellir ei osgoi o fewn 3 diwrnod calendr i'r cais 2020-21 i 2022-23.....	29
Tabl 15: Dosbarthiad dydd o ail sampl y gellir ei osgoi 2022-23	29
Tabl 16: Ail sampl CHT ar gyfer babanod cyn amser yn ôl diwrnod wyth ar hugain eu bywyd 2020-21 i 2022-23.....	31
Tabl 17: Dosbarthiad dydd o brofion ail sampl CHT ar gyfer babanod cyn mser 2022-23.....	31
Tabl 18: Ail sampl ar gyfer TSH ffiniol rhwng 7 a 10 diwrnod o sampl cychwynnol yn 2022-23	33
Tabl 19: Ail sampl ar gyfer TSH ffiniol rhwng 7 a 10 diwrnod o sampl cychwynnol - 2020-21 i 2022-23	33
Tabl 20: Cyfradd ailadrodd y gellir ei hosgoi 2022-23	35
Tabl 21: Cyfradd ailadrodd y gellir ei hosgoi 2020-21 i 2022-23	35
Tabl 22: Cyfradd ailadrodd o ansawdd gwaed 2022-23	38
Tabl 23: Cyfradd ailadrodd o ansawdd gwaed 2020-21 i 2022-23.....	38
Tabl 24: Rhif GIG ar y cerdyn 2022-23	40
Tabl 25: Rhif GIG ar y cerdyn 2020-21 i 2022-23.....	40

Tabl 26: Derbynnneb cerdyn labordy o fewn 3 diwrnod gwaith 2022-23.....	42
Tabl 27: Derbynnneb cerdyn labordy o fewn 3 diwrnod gwaith 2020-21 i 2022-23	42
Tabl 28: Dosbarthiad diwrnod derbynnneb cerdyn yn y labordy ar gyfer 2022-23.....	42
Tabl 29: Prosesu amserol o samplau positif 2022-23	44
Tabl 30: Prosesu amserol o samplau positif 2020-21 i 2022-23	44
Tabl 31: Atgyfeiriad amserol i ofal clinigol ar gyfer babanod positif 2022-23	46
Tabl 32: Atgyfeiriad amserol i ofal clinigol ar gyfer babanod positif 2020-21 i 2022-23.....	46

Ffigurau

Ffigur 1: Llwybr ar gyfer sgrinio smotyn gwaed newydd-anedig.....	13
Ffigur 2: Rhesymau dros ail samplau y gellir ei osgoi, canran yr holl samplau a ailadroddwyd y gofynnwyd amdanynt 2020-21 i 2022-23	36

Negeseuon allweddol

- Mae profion sgrinio smotyn gwaed newydd-anedig yn nodi babanod a allai fod yn byw â chyflwr prin ond difrifol.
- Os canfyddir bod gan faban unrhyw un o'r cyflyrau, bydd yn cael gofal a thriniaeth arbenigol gynnar.
- Gall triniaeth gynnar wella iechyd babi yr effeithir arno ac atal anabledd difrifol neu hyd yn oed farwolaeth.
- Nid yw prawf sgrinio 100% yn gywir. Os yw'r prawf sgrinio'n awgrymu problem, bydd angen profion pellach ar y babi i gadarnhau bod ganddo'r cyflwr.
- Mae'r GIG yn argymhell prawf sgrinio smotyn gwaed newydd-anedig.
- Mae 'Gwybodaeth i Rieni', sydd ar-lein gan [Sgrinio Smotyn Gwaed Newydd-anedig - Gwybodaeth i rieni - Iechyd Cyhoeddus Cymru](#), yn esbonio'r cyflyrau y sgriniwyd ar eu cyfer a sut y cymerir y sampl.

Cyflwyniad

Cefndir

Nod Sgrinio Smotyn Gwaed Newydd-anedig Cymru (NBSW) yw cynnig sgrinio amserol, gyda sicrwydd ansawdd, ar gyfer cyflyrau prin ond difrifol a fyddai'n elwa o ymyrraeth gynnar i leihau marwolaethau a/neu afiachusrwydd i bob babi cymwys.

Sefydlwyd rhaglen NBSW yn 2014. Er bod sgrinio smotyn gwaed ar gyfer rhai cyflyrau ar gael drwy sefydliadau'r GIG yng Nghymru cyn hynny, roedd trosglwyddo cyfrifoldeb i raglen a reolir yn genedlaethol yn sicrhau y gellid safoni cyflawniad a pherfformiad. Yn ogystal, fel rhan o sefydliad NBSW, sicrhawyd bod pob babi cymwys yn cael cynnig sgrinio a bod pob cerdyn smotyn gwaed yn cyrraedd y labordy yn sgil cyflwyno system di-feth genedlaethol.

Sgrinio smotyn gwaed newydd-anedig yw pan fydd sampl bach o waed yn cael ei gymryd o sawdl y babi ar bumed diwrnod ei fywyd (gan gyfrif diwrnod geni fel diwrnod sero). Mae'r prawf sgrinio yn rhan o ofal ôl-enedigol arferol.

Yng Nghymru mae pob babi cymwys yn cael cynnig sgrinio am y cyflyrau isod sy'n cael eu hargymell gan Bwyllgor Sgrinio Cenedlaethol y DU:

- Anhwylderau metabolaidd etifeddol (IMDs):
 - Diffyg didhydrogenas asyl-CoA cadwyn ganolig (MCADD)
 - Ffenylcetonwria
 - Clefyd wrin surop masarn (MSUD)
 - Asidemia isofalerig (IVA)
 - Asidwria glwtarig math 1 (GA1)
 - Homosystinwria (HCU)
- Isthroidedd cynhenid (CHT)
- Ffeibrosis systig (CF)
- Anhwylderau clefyd y crymangelloedd (SCD)

Cymhwysedd

Mae pob babi hyd at flwydd oed sy'n byw yng Nghymru yn gymwys ar gyfer sgrinio NBSW. Ni chynigir sgrinio am ffeibrosis systig (CF) i fabanod hŷn, gan fod y prawf yn annibynadwy ar ôl 8 wythnos oed.

Nod y rhaglen yw sgrinio'r rhan fwyaf o fabanod pan fyddant yn wythnos gyntaf eu bywyd i gefnogi mynediad at driniaeth cyn gynted â phosibl. Mae babanod sy'n byw yng Nghymru ar ddiwrnodau 5-6 o'u bywyd, p'un a ydynt fel arfer yn byw yng Nghymru neu'n preswyllo dros dro ond sy'n derbyn gofal bydwaig arferol i gyd yn gymwys ar gyfer sgrinio NBSW.

Ni ellir cymryd samplau cyn diwrnod 4 bywyd.

Mae'r babanod hynny sy'n symud i Gymru o rywle arall yn gymwys i gael eu sgrinio gan NBSW hyd at 1 oed os nad oes tystiolaeth eu bod wedi cael eu profi neu eu bod wedi gwrthod sgrinio yn rhywle arall yn y DU.

Ffynonellau gwybodaeth ychwanegol

Ceir rhagor o fanylion am NBSW ar dudalennau gwe'r rhaglen: icc.gig.cymru/gwasanaethau-a-thimau/sgrinio/sgrinio-smotyn-gwaed-newydd-anedig-cymru

Lleoliadau sgrinio

Cymerir samplau sgrinio fel rhan o ofal ôl-enedigol arferol, fel arfer gan fydwagedd cymunedol yn ystod ymweliadau cartref. Bydd babanod mewn wardiau ysbyty neu unedau gofal arbennig yn cael cynnig, ac yn cael eu sgrinio tra byddant yn glaf mewnol. Mewn rhai achosion, yn enwedig ar gyfer babanod hŷn, mae samplau smotyn gwaed yn cael eu cymryd mewn clinigau sy'n cael eu rhedeg gan ymwelwyr iechyd.

Crynodeb o weithgarwch yn y flwyddyn a adroddwyd

Cafwyd amrywiaeth o ddatblygiadau drwy gydol 2022-23, gyda llawer ohonynt yn effeithio ar y modd y darperir y rhaglen. Deilliodd y newid mwyaf arwyddocaol o'r gweithredu diwydiannol a gymerwyd gan staff y Post Brenhinol yn ystod 2022. Ers dechrau NBSW, mae samplau a gymerwyd gan fabanod ar draws Cymru wedi'u trosglwyddo i'r labordy cenedlaethol drwy'r post Post Brenhinol. Yn flaenorol, mae hyn wedi darparu cludiant cyflym ar y cyfan, gyda'r rhai sy'n cymryd samplau yn gallu cyrchu rhwydwaith eang o fannau gollwng cyfleus trwy flychau post. Roedd y gweithredu diwydiannol yn golygu ei bod yn debygol y byddai oedi sylweddol cyn rhoi sampl, gyda risg uwch na fyddai babanod yn cael eu nodi mewn pryd ar gyfer triniaeth effeithiol. O ganlyniad, comisiynwyd gwasanaeth negesydd sampl penodol yn gyflym i sicrhau bod samplau'n cael eu cludo'n amserol o rwydwaith o fannau casglu ar draws safleoedd GIG Cymru. I ddechrau, cyflwynwyd y gwasanaeth am ddeg wythnos o ddiwedd mis Hydref 2022. Estynnwyd hyn ymhellach tan ddiwedd y flwyddyn ariannol oherwydd ansicrwydd parhaus ynghylch darpariaeth y Post Brenhinol, ac i gydnabod yr amseroedd teithio llai a ddeilliodd o'r newid.

Yn ystod hydref 2022, trosglwyddodd y rhaglen i ddull 'digidol yn gyntaf' o ddarparu gwybodaeth cyn sgrinio. Mae hyn yn golygu bod y rhan fwyaf o deuluoedd yn cyrchu gwybodaeth am sgrinio NBSW trwy dudalennau gwe'r rhaglen, yn hytrach na thaflen wybodaeth bapur. Datblygwyd animeiddiadau newydd i gefnogi'r newid hwn, sy'n cynnig manteision penodol o ran cyfieithu mewn amrywiaeth o ieithoedd a fformat mwy deniadol ar gyfer gwybodaeth allweddol. Ehangwyd y gwaith digidol ymhellach gyda lansiad gwefan newydd Gwybodaeth i Weithwyr Proffesiynol i ddarparu un man lle

gall y rhai sy'n cymryd samplau a chydweithwyr clinigol gael mynediad at wybodaeth allweddol NBSW a chael yr wybodaeth ddiweddaraf am ddatblygiadau rhaglen.

Cafwyd newidiadau gwasanaeth o fewn y timau labordy a chlinigol arbenigol, gan gynnwys newid mewn llwybrau atgyfeirio i adlewyrchu symud y gwasanaeth Anhwylderau Metabolaidd Etifeddol arbenigol a ddarperir gan Ysbyty Plant Birmingham ar gyfer babanod yn Ne Cymru. Yn ogystal, gweithredodd y labordy newid i'r prawf Gwerthbwynt a ddefnyddir yng Nghymru i sbarduno profion ychwanegol ar gyfer Ffeibrosis systig, i sicrhau bod y risg o golli babanod yn parhau'n isel.

Mae ein gwaith parhaus gyda derbynwyr samplau i gefnogi casglu samplau o ansawdd uchel wedi parhau. Daethpwyd i gytundeb i ddefnyddio rhifau'r Cyngor Meddygol Cyffredinol ar gyfer meddygon wrth gofrestru fel cymerwyr sampl, gan gynyddu'r tebygolrwydd y bydd y data hwn yn cael ei gofnodi ar y cerdyn sampl. Cymeradwyodd y rhaglen broses i sicrhau mai dim ond staff y GIG sy'n cymryd samplau, i roi sicrwydd bod y rhai sy'n cymryd samplau wedi'u hyfforddi ac yn gallu cael mynediad at holl adnoddau NBSW. Gwnaethom hefyd ehangu'r defnydd o lythyrau diolch ar gyfer y rhai sy'n cymryd samplau sy'n cyflwyno samplau o ansawdd cyson uchel gan dimau gofal dwys i bob grŵp staff sy'n cymryd samplau. Yn olaf, cwblhaodd y rhaglen werthusiad o dderbyn samplau a gymerwyd gan fabanod ar 4ydd diwrnod eu bywyd. Cyflwynwyd hwn yn wreiddiol yn ystod y pandemig Covid-19, ond dangoswyd ei fod yn effeithiol, heb unrhyw effaith negyddol ar ansawdd y sgrinio a dim cynnydd nodedig yn nifer yr ail samplau sydd eu hangen.

Datblygiadau ers y flwyddyn a adroddwyd

Mewn ymateb i lwyddiant y gwasanaeth negesydd sampl a roddwyd ar waith yn 2022, sicrhodd y rhaglen gyllid i barhau â'r ffordd newydd hon o weithio. Mae gwelliannau pellach i leihau amser teithio a chefnogi olrhain sampl wedi'u symud ymlaen fel rhan o'r gwaith hwn.

Gan barhau i ganolbwyntio ar ymdrechion i wella a chynnal ansawdd sampl, datblygodd staff y rhaglen adnoddau ar gyfer y rhai sy'n cymryd samplau a staff y labordy i sicrhau dealltwriaeth glir a rennir o feini prawf derbyn samplau. Yn ogystal, mae'r rhaglen wedi cyhoeddi fframwaith perfformiad a sicrwydd cymerwyr sampl i gefnogi Byrddau Iechyd i unioni arferion cymryd samplau lle na chaiff safonau eu bodloni mewn ffordd gyson.

Ym mis Tachwedd 2022, argymhellodd Pwyllgor Sgrinio Cenedlaethol y DU y dylid cyflwyno sgrinio smotyn gwaed ar gyfer cyflwr newydd – Tyrosinemia Etifeddol Math 1. Drwy gydol 2023-24, datblygwyd gwaith i ddylunio cynigion manwl ar gyfer llwybrau clinigol a phrofion labordy fel rhan o grwpiau arbenigol ledled y DU. Mae'r gwaith hwn yn parhau; mireinio cynlluniau'r DU i sicrhau eu bod yn cyd-fynd â'r cyd-destun Cymreig.

Cyflawni'r rhaglen

Mae Is-adran Sgrinio Iechyd Cyhoeddus Cymru yn gyfrifol am gynllunio, paratoi a chyflawni rhaglen Sgrinio Smotyn Gwaed Newydd-anedig Cymru (NBSW). Mae Pennaeth Rhaglen NBSW yn rheoli NBSW

a Sgrinio Clyw Babanod Cymru (NBHSW). Mae 2 gydlynnydd rhaglen NBSW gyda chefnogaeth weinyddol.

Mae'r cynnig o sgrinio smotyn gwaed newydd-anedig i fabanod cymwys a chasglu samplau smotyn gwaed yn cael eu cynnal gan weithwyr iechyd proffesiynol o fewn y saith bwrdd iechyd yng Nghymru.

Labordy Sgrinio Newydd-anedig Cymru yng Nghaerdydd sy'n gyfrifol am brofi'r samplau sgrinio a gymerir yng Nghymru ac am atgyfeirio babanod yr amheuir bod unrhyw rai o'r cyflyrau y sgriniwyd ar eu cyfer. Cyfeirir babanod at rwydwaith o glinigwyr ac arweinwyr meddygol dynodedig yn y byrddau iechyd. Mae gan y rhaglen Gynghorwyr Sicrhau Ansawdd allanol sy'n cynnwys rhai o'r arweinwyr meddygol.

Mae System Sgrinio Smotyn Gwaed Newydd-anedig Cymru (NBSWS) yn system gyfrifiadurol sydd wedi'i datblygu i gefnogi'r gwaith o reoli rhaglen ddiogel a chynaliadwy ar draws Cymru. Mae'r system hon yn casglu a choladu gwybodaeth ar draws y rhaglen i fonitro ansawdd sgrinio smotyn gwaed newydd-anedig ac yn darparu adroddiadau sicrhau ansawdd a rheoli yn seiliedig ar y polisiau a'r safonau.

Mae NBSWS hefyd yn nodi babanod y mae'r rhaglen yn disgwyl derbyn naill ai cerdyn smotyn gwaed ar eu cyfer neu ddirywiad ar gyfer y prawf/profion ac mae'n cychwyn gweithdrefnau di-feth ar gyfer babanod 'coll' posibl. Mae'r system di-feth hon yn nodi babanod yng Nghymru nad oes ganddynt sampl sgrinio smotyn gwaed newydd-anedig yn y Labordy Sgrinio Newydd-anedig erbyn diwrnod pedwar ar ddeg o'u bywyd. Cymerir camau dilynol dan dimau gweinyddu di-feth ar gyfer pob babi a nodir gan y di-feth. Mae'r 3 thîm rhanbarthol ar draws Cymru yn cael eu staffio gan reolwyr sgrinio babanod newydd-anedig a staff gweinyddol sy'n gweithio ar draws rhaglenni NBSW a Sgrinio Clyw Babanod Cymru.

Ym mhob bwrdd iechyd mae Arweinydd Llywodraethu ar gyfer Sgrinio Cyn Geni a Babanod Newydd-anedig. Bydd y rôl hon, a ariennir gan Is-adran Sgrinio Iechyd Cyhoeddus Cymru, yn gweithredu fel cyswllt rhwng y bwrdd iechyd ac NBSW. Mae'r uwch fydwragedd hyn yn arwain y gwaith o ddarparu sgrinio smotyn gwaed newydd-anedig yn y bwrdd iechyd i sicrhau y darperir gwasanaethau effeithiol ac effeithlon.

Llwybr Sgrinio

Mae babanod sy'n gymwys i gael eu sgrinio yn cael eu nodi ym mhob bwrdd iechyd o hysbysiadau genedigaeth bydwagedd. Mae babanod cymwys hyd at flwydd oed sy'n symud i Gymru yn cael eu nodi ar ôl cofrestru ar System Iechyd Plant Cymru.

Mae'r cynnig i sgrinio a chasglu samplau smotyn gwaed yn cael ei wneud gan weithwyr iechyd proffesiynol o fewn y byrddau iechyd yn unol â chanllawiau, safonau a pholisiau NBSW. Mae mwyafrif y samplau yn cael eu cymryd yng nghartref y babi gan y fydwraig. Mae staff unedau newyddenedigol neu bediatrig yn cynnig y sgrinio ac yn cymryd samplau ar gyfer y babanod hynny sy'n gleifion mewnol yn yr unedau hynny ar 5 diwrnod eu bywyd. Mae ymwelwyr iechyd yn cymryd cyfrifoldeb am gynnig a threfnu casglu samplau ar gyfer babanod cymwys hyn sydd wedi symud i Gymru.

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales

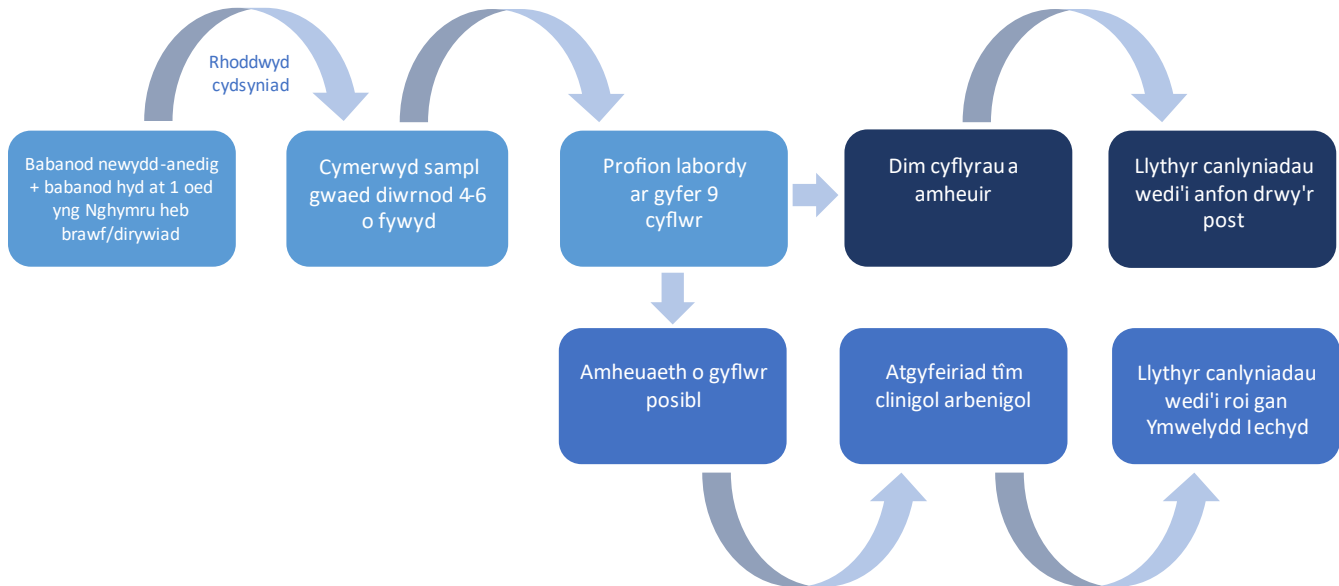
Mae samplau sgrinio smotyn gwaed newydd-anedig yn cael eu hanfon i Labordy Sgrinio Babanod Newydd-anedig Cymru yng Nghaerdydd i'w profi. Mae'r labordy yn derbyn samplau yn unol â chanllawiau ansawdd smotyn gwaed y DU ar gyfer labordai sgrinio. Mae babanod yr amheuir bod ganddynt un o'r cyflyrau y sgriniwyd ar eu cyfer yn cael eu hatgyfeirio, yn unol â'r canllawiau atgyfeirio clinigol perthnasol, at y clinigwr arbenigol priodol ar gyfer profion diagnostig a thriniaeth. Mae hyn o fewn 24 awr i ganlyniad y sgrinio.

Mae'r rhaglen yn anfon canlyniadau sgrinio smotyn gwaed at rieni drwy lythyr o fewn 6 wythnos i gymryd y sampl.

Ar gyfer babanod yr amheuir bod ganddynt unrhyw un o'r cyflyrau, mae'r ymwelydd iechyd yn darparu'r llythyr canlyniadau yn bersonol i roi cyfle i rieni drafod y canlyniad. Ar ôl i'r babi gael ei atgyfeirio i gael asesiad diagnostig, ac unwaith y bydd y broses hon wedi dechrau, mae'r rhaglen yn cysylltu ag ymwelydd iechyd y babi i'w hysbysu o'r canlyniad. Yna anfonir y llythyr canlyniadau sgrinio a gwybodaeth ategol am y cyflwr a nodwyd at ymwelydd iechyd y babi er mwyn galluogi trafodaeth wybodus am y canlyniadau gyda'r rhieni. Mae'r canlyniadau ar gyfer pob babi hefyd yn cael eu hanfon i'r Adran Iechyd Plant leol yn electronig ac yn cael eu rhoi ar y System Iechyd Plant.

Mae rhagor o wybodaeth ar gael yn:

icc.gig.cymru/gwasanaethau-a-thimau/sgrinio/sgrinio-smotyn-gwaed-newydd-anedig-cymru/

Ffigur 1: Llwybr ar gyfer sgrinio smotyn gwaed newydd-anedig

Penawdau Ystadegau

Mae'r adroddiad hwn yn ymdrin â'r cyfnod rhwng Ebrill 2022 a Mawrth 2023

- Nifer y genedigaethau cymwys ar draws Cymru oedd 28,313.
- Nifer y babanod a brofwyd oedd 28,178 (99.5%).
- Roedd 96.5% o fabanod newydd-anedig cymwys wedi cael cerdyn smotyn gwaed (ar gyfer sgrinio neu ddirywiad) yn y labordy erbyn diwrnod pedwar ar ddeg eu bywyd (cyflawnder y cynnig).
- Roedd gan 95.0% o fabanod newydd-anedig cymwys ganlyniadau sgrinio smotyn gwaed terfynol erbyn diwrnod dau ar bymtheg o'u bywyd (cwmpas).
- Cymerwyd 95.2% o samplau smotyn gwaed cyntaf rhwng diwrnodau 4 a 6 eu bywyd.
- Cymerwyd 54.4% o samplau ar ddiwrnod 5 eu bywyd, yn unol ag argymhellion y rhaglen.
- Y gyfradd ailadrodd y gellid ei hosgoi oedd 2.8%.
- Roedd gan 99.9% o gardiau smotyn gwaed a dderbyniwyd yn y labordy rif GIG dilys ar gyfer y babi wedi'i gofnodi.
- Derbyniwyd 85.1% o gardiau smotyn gwaed o fewn 3 diwrnod gwaith i gasglu sampl.
- Roedd nifer y babanod a sgriniwyd yn bositif a ganfuwyd yn y flwyddyn fel a ganlyn: ffenylcetonwria (4), clefyd wrin surop marsan (0), diffyg didhydrogenas acyl-CoA cadwyn ganolig (6), homocystinuria (1), asidwria glwtaraidd math 1 (0), isovaleric acidaemia (4), isthyroidedd cynhenid (27), ffeibrosis systig (16) ac anhwylderau clefyd y crymangelloedd (4). Mae'r rhain yn ganlyniadau sgrinio'n bositif, ni chafodd pob babi ddiagnosis o'r cyflwr a amheuir.

Data

Nifer y genedigaethau cymwys a'r nifer a brofwyd

Diffiniad

Cyfanswm y babanod a oedd yn bodloni meini prawf cymhwysedd NBSW yn ystod y cyfnod, a nifer y rhai a gafodd eu sgrinio.

Canlyniad ar gyfer 2022-23

28,313 o enedigaethau cymwys, gyda 28,178 wedi eu profi.

Tuedd tair blynedd

Roedd 28,313 o enedigaethau cymwys (28,178 wedi'u profi) yn 2022-23, 29,716 o enedigaethau cymwys (29,587 wedi'u profi) yn 2021-22, a 28,612 o enedigaethau cymwys (28,445 wedi'u profi) yn 2020-21.

Sylwadau

Roedd 135 o fabanod na chawsant eu profi yn ystod y cyfnod hwn. Gwrthododd rhieni sgrinio mewn 42 o fabanod newydd-anedig a 46 o fabanod a symudodd i Gymru o'r tu allan i'r DU. Yn anffodus, bu 23 o farwolaethau ar ôl diwrnod 5.

Cofnodwyd statws ataliedig ar gyfer 24 o fabanod. Roedd y rhain yn symudiadau i mewn i Gymru o'r tu allan i'r DU nad oedd y rhaglen, ar adeg yr adroddiad, wedi gallu cysylltu â'r rhieni na'r ymwelydd iechyd i gael ateb pendant ynghylch cydsyniad i sgrinio.

Ffigurau a thablau

Tabl 1: Nifer y genedigaethau cymwys a'r nifer a brofwyd yng Nghymru rhwng mis Ebrill 2022 a mis Mawrth 2023

Bwrdd Iechyd	Genedigaethau	Wedi'u profi	Cyfradd (%)
Aneurin Bevan	5,806	5,781	99.6
Betsi Cadwaladr	5,869	5,841	99.5
Caerdydd a'r Fro	4,718	4,694	99.5
Cwm Taf	4,237	4,226	99.7
Hywel Dda	3,019	2,993	99.1
Powys	987	984	99.7
Bae Abertawe	3,270	3,254	99.5
Cymru	28,313	28,178	99.5

Mae cyfanswm Cymru uchod ac ym mhob tabl dilynol yn cynnwys rhai babanod nad ydynt yn mapio i fwrdd iechyd.

Cyflawnder y cynnig (newydd-anedig)

Diffiniad a safon

Canran y babanod newydd-anedig cymwys sydd wedi cael hysbysiad o dderbyn cerdyn smotyn gwaed yn y labordy erbyn diwrnod pedwar ar ddeg eu bywyd.

Safonol: 99%

Canlyniadau ar gyfer 2022-23

Cyfradd Cymru Gyfan: 96.5%

Tuedd tair blynedd

Cyfraddau Cymru Gyfan: 96.5% yn 2022-23, 97.2% yn 2021-22, a 96.9% yn 2020-21.

Trosolwg daearyddol

Ar lefel Cymru gyfan, ni chyrhaeddwyd y safon hon yn ystod y flwyddyn. Er y cyflawnwyd y safon mewn rhai ardaloedd Bwrdd Iechyd yn ystod misoedd unigol, disgynnodd perfformiad ar draws y flwyddyn islaw'r safon ar gyfer pob sefydliad. Fel sydd wedi digwydd o'r blaen, roedd perfformiad yn ystod mis Rhagfyr a mis Ionawr yn arbennig o wael oherwydd effaith oedi yn y post dros y Nadolig ar gludo samplau drwy'r Post Brenhinol.

Sylwadau

Mae perfformiad yn erbyn y safon hon yn cael ei effeithio gan amseroldeb y cynnig sgrinio ac anfon y cerdyn sampl. Mae effeithiolrwydd trefniadau cludo sampl a phrosesau archebu labordy hefyd yn chwarae rhan allweddol.

Roedd oedi wrth gludo samplau yn amlwg rhwng diwedd mis Awst a mis Tachwedd oherwydd gweithredu diwydiannol gan staff y Post Brenhinol, a achosodd oedi mewn amseroedd cludo samplau. Canfuwyd bod y gwasanaeth negesydd sampl yn lleihau effaith oedi arferol dros y Nadolig ynghyd â lliniaru aflonyddwch pellach yn gysylltiedig â gweithredu diwydiannol. Mewn cyferbyniad, gwelwyd perfformiad gwell yn ystod mis Chwefror a mis Mawrth unwaith yr oedd y defnydd o'r gwasanaeth negesydd sampl wedi ymsefydlu'n dda.

Yn fwy cyffredinol, mae'r rhaglen yn pwysleisio'n rheolaidd bwysigrwydd casglu ac anfon samplau yn amserol. Mae hyn yn cynnwys yr angen i gwblhau a chyflwyno cardiau sampl pan wrthodir y cynnig sgrinio.

Ffigurau a thablau

Tabl 2: Sgrinio smotyn gwaed a gynigiwyd i fabanod newydd-anedig cymwys erbyn diwrnod pedwar ar ddeg eu bywyd yn 2022-23

Bwrdd Iechyd	Genedigaethau	Cynnig mewn pryd	Cyfradd (%)
Aneurin Bevan	5,806	5,600	96.5
Betsi Cadwaladr	5,869	5,680	96.8
Caerdydd a'r Fro	4,718	4,523	95.9
Cwm Taf	4,237	4,136	97.6
Hywel Dda	3,019	2,947	97.6
Powys	987	956	96.9
Bae Abertawe	3,270	3,096	94.7
Cymru	28,313	27,332	96.5

Tabl 3: Sgrinio smotyn gwaed a gynigiwyd i fabanod newydd-anedig cymwys erbyn diwrnod pedwar ar ddeg eu bywyd - 2020-21 i 2022-23

Bwrdd Iechyd	Cyfradd 2020-21	Cyfradd 2021-22	Cyfradd 2022-23
Aneurin Bevan	96.8	97.3	96.5
Betsi Cadwaladr	96.6	96.8	96.8
Caerdydd a'r Fro	96.2	96.3	95.9
Cwm Taf	98.0	98.2	97.6
Hywel Dda	97.6	97.9	97.6
Powys	97.7	97.8	96.9
Bae Abertawe	96.7	96.8	94.7
Cymru	96.9	97.2	96.5

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales

Cyflawnder y cynnig (pob babi)

Diffiniad a safon

Canran yr holl fabanod sydd wedi cael hysbysiad o dderbyn cerdyn smotyn gwaed yn y labordy o fewn deunaw diwrnod o gofrestru genedigaeth.

Safonol: 99%

Canlyniadau ar gyfer 2022-23

Cyfradd Cymru Gyfan: 98.6%

Tuedd tair blynedd

Cyfraddau Cymru Gyfan: 98.6% yn 2022-23, 98.7% yn 2021-22, a 98.9% yn 2020-21.

Trosolwg daearyddol

Dim ond un ardal Bwrdd Iechyd a gyflawnodd y safon hon, gyda'r sefydliadau a oedd yn weddill a sefyllfa Cymru gyfan yn methu o drwch blewyn â'r lefel ofynnol.

Sylwadau

Fel y nodwyd yn flaenorol, cafodd perfformiad yn erbyn y safon hon ei effeithio'n uniongyrchol gan oedi wrth gludo samplau rhwng y cymerwr sampl a'r labordy yn gysylltiedig â gweithredu diwydiannol gan staff y Post Brenhinol. Dangosir hyn mewn perfformiad is yn gyffredinol ar gyfer 2022-23 o gymharu â blynyddoedd blaenorol. Mae'r defnydd parhaus posibl o'r gwasanaeth negesydd sampl, a gyflwynwyd ddiwedd 2022, yn rhoi cyfleoedd i wella perfformiad yn erbyn y safon hon.

Ffigurau a thablau

Tabl 4: Cynigiwyd sgrinio smotyn gwaed i fabanod cymwys o fewn deunaw diwrnod o gofrestru yn 2022-23

Bwrdd Iechyd	Babanod	Cynnig mewn pryd	Cyfradd (%)
Aneurin Bevan	11,786	11,634	98.7
Betsi Cadwaladr	12,077	11,927	98.8
Caerdydd a'r Fro	9,791	9,592	98.0
Cwm Taf	8,640	8,563	99.1
Hywel Dda	6,137	6,066	98.8
Powys	2,104	2,080	98.9
Bae Abertawe	6,708	6,560	97.8
Cymru	58,079	57,241	98.6

Tabl 5: Cynnig sgrinio smotyn gwaed i fabanod cymwys o fewn deunaw diwrnod o gofrestru - 2020-21 i 2022-23

Bwrdd Iechyd	Cyfradd 2020-21	Cyfradd 2021-22	Cyfradd 2022-23
Aneurin Bevan	98.9	98.8	98.7
Betsi Cadwaladr	98.9	98.9	98.8
Caerdydd a'r Fro	98.6	98.4	98.0
Cwm Taf	99.2	99.1	99.1
Hywel Dda	98.9	98.9	98.8
Powys	98.8	98.9	98.9
Bae Abertawe	98.6	98.1	97.8
Cymru	98.9	98.7	98.6

Cwmpas (newydd-anedig)

Diffiniad a safon

Canran y babanod newydd-anedig sy'n cael canlyniad sgrinio smotyn gwaed terfynol erbyn diwrnod dau ar bymtheg eu bywyd.

Safonol: 95%

Canlyniadau ar gyfer 2022-23

Cyfradd Cymru Gyfan: 95.0%

Tuedd tair blynedd

Cyfraddau Cymru Gyfan: 95.0% yn 2022-23, 95.9% yn 2021-22, a 96.0% yn 2020-21.

Trosolwg daearyddol

Cyflawnodd pump o'r saith Bwrdd Iechyd y safon hon, gyda thri sefydliad yn cynnal perfformiad bob mis heblaw am fabanod a anwyd ym mis Rhagfyr.

Sylwadau

Effeithir ar berfformiad cwmpas gan amseroldeb ac ansawdd y broses o gasglu a dosbarthu samplau, effeithiolrwydd trefniadau cludo samplau a chyflymder y profion labordy. O'r herwydd, mae perfformiad yn gyffredinol yn is na'r safon ar gyfer babanod a anwyd ym mis Rhagfyr, lle mae oedi yn y post a phenwythnosau gŵyl banc estynedig yn effeithio ar amseroldeb. Mae'r patrwm hwn yn adlewyrchu perfformiad mewn blynyddoedd blaenorol.

Ffigurau a thablau

Tabl 6: Babanod newydd-anedig cymwys gyda chanlyniad pendant erbyn diwrnod dau ar bymtheg eu bywyd yn 2022-23

Bwrdd Iechyd	Genedigaethau	Canlyniad mewn amser	Cyfradd (%)
Aneurin Bevan	5,806	5,540	95.4
Betsi Cadwaladr	5,869	5,590	95.2
Caerdydd a'r Fro	4,718	4,448	94.3
Cwm Taf	4,237	4,065	95.9
Hywel Dda	3,019	2,878	95.3
Powys	987	950	96.3
Bae Abertawe	3,270	3,028	92.6
Cymru	28,313	26,890	95.0

Tabl 7: Babanod newydd-anedig cymwys gyda chanlyniad pendant erbyn diwrnod dau ar bymtheg eu bywyd - 2020-21 i 2022-23

Bwrdd Iechyd	Cyfradd 2020-21	Cyfradd 2021-22	Cyfradd 2022-23
Aneurin Bevan	96.1	96.4	95.4
Betsi Cadwaladr	95.9	95.4	95.2
Caerdydd a'r Fro	95.2	95.2	94.3
Cwm Taf	96.7	96.5	95.9
Hywel Dda	96.6	96.7	95.3
Powys	97.3	96.0	96.3
Bae Abertawe	95.5	95.4	92.6
Cymru	96.0	95.9	95.0

Cwmpas (pob babi)

Diffiniad a safon

Canran yr holl fabanod sy'n cael canlyniad sgrinio smotyn gwaed terfynol o fewn un diwrnod ar hugain o gofrestru.

Safonol: 95%

Canlyniadau ar gyfer 2022-23

Cyfradd Cymru Gyfan: 96.8%

Tuedd tair blynedd

Cyfraddau Cymru Gyfan: 96.8% yn 2022-23, 97.2% yn 2021-22, 97.2% yn 2020-21.

Trosolwg daearyddol

Cyflawnwyd y safon hon ar lefel Cymru gyfan a chan bob Bwrdd Iechyd unigol. Nodir amrywiadau mewn perfformiad, gydag effaith gyfatebol cyfradd ailadrodd uwch y gellir ei hosgoi ac oedi wrth gasglu ail samplau o nodiadau.

Sylwadau

Effeithir ar berfformiad yn erbyn y safon hon gan amseroldeb ac ansawdd y sampl cyntaf. Yn ogystal, lle mae angen ail samplau, gall oedi wrth gasglu'r rhain gyfrannu at lai o berfformiad. Fel sy'n wir am safonau eraill, mae oedi rhwng dal samplau a chyrraedd y labordy hefyd yn ffactor.

Ar gyfer babanod hŷn, mae rhai Byrddau Iechyd yn cynnal clinigau i gymryd samplau smotyn gwaed i gefnogi casglu samplau o ansawdd uchel gan grŵp llai o staff arbenigol. Gall amseriad y clinigau hyn effeithio ar berfformiad yn erbyn y safon hon.

Ffigurau a thablau

Tabl 8: Babanod cymwys â chanlyniad pendant o fewn un diwrnod ar hugain o gofrestru yn 2022-23

Bwrdd Iechyd	Babanod	Canlyniad mewn amser	Cyfradd (%)
Aneurin Bevan	11,786	11,481	97.4
Betsi Cadwaladr	12,077	11,671	96.6
Caerdydd a'r Fro	9,791	9,436	96.4
Cwm Taf	8,640	8,414	97.4
Hywel Dda	6,137	5,955	97.0
Powys	2,104	2,049	97.4
Bae Abertawe	6,708	6,435	95.9
Cymru	58,079	56,247	96.8

Tabl 9: Babanod cymwys â chanlyniad pendant o fewn un diwrnod ar hugain o gofrestru - 2020-21 i 2022-23

Bwrdd Iechyd	Cyfradd 2020-21	Cyfradd 2021-22	Cyfradd 2022-23
Aneurin Bevan	97.3	97.6	97.4
Betsi Cadwaladr	97.1	96.8	96.6
Caerdydd a'r Fro	97.1	97.0	96.4
Cwm Taf	97.5	97.6	97.4
Hywel Dda	97.5	97.5	97.0
Powys	97.7	97.2	97.4
Bae Abertawe	96.8	96.8	95.9
Cymru	97.2	97.2	96.8

Casgliad amserol o sampl

Diffiniad a safon

Dylid cymryd y sampl smotyn gwaed cyntaf rhwng diwrnod 4 a 6 eu bywyd (gan gyfrif diwrnod geni fel diwrnod sero).

Safonol: 95%

Canlyniadau ar gyfer 2022-23

Cyfradd Cymru Gyfan: 95.2%

Tuedd tair blynedd

Cyfraddau Cymru Gyfan: 95.2% yn 2022-23, 95.2% yn 2021-22, 98.0% yn 2020-21.

Trosolwg daearyddol

Mae perfformiad yn erbyn y safon hon yn amrywiol a gall prinder staff effeithio'n sylweddol arno. Mewn rhai Byrddau Iechyd, mae patrymau sifftiau a ffocws ar barhad gofal gan fydwaig benodol yn arwain at ychydig o oedi wrth gasglu samplau.

Sylwadau

Mae Tabl 12 yn dangos dadansoddiad o'r diwrnod casglu sampl, sy'n dangos bod y rhan fwyaf o Fyrddau Iechyd yn dewis blaenoriaethu cipio sampl ar ddiwrnod 5 eu bywyd. Cymerwyd nifer sylweddol o samplau ar ddiwrnod 7, gan ddisgyn ychydig y tu allan i'r safon. Cymerwyd cyfran nodedig ar ddiwrnod deg neu'n hwyrach, sy'n awgrymu bod y babanod hyn wedi'u colli i ddechrau.

Mae data perfformiad ar gyfer amseroldeb casglu samplau yn cael ei fwydo'n ôl bob chwarter i arweinwyr llywodraethu'r byrddau iechyd a Phenaethiaid Bydwreigiaeth. Mae'r rhaglen yn parhau i weithio gyda'r byrddau iechyd i wella prydlongdeb casglu samplau ymhellach.

Ffigurau a thablau

Tabl 10: Sampl cyntaf rhwng diwrnod 4 a 6 2022-23

Bwrdd Iechyd	Samplau	Casgliad mewn amser	Cyfradd (%)
Aneurin Bevan	5,765	5,492	95.3
Betsi Cadwaladr	5,711	5,406	94.7
Caerdydd a'r Fro	4,693	4,384	93.4
Cwm Taf	4,221	4,051	96.0
Hywel Dda	2,997	2,903	96.9
Powys	933	904	96.9
Bae Abertawe	3,256	3,124	95.9
Cymru	27,806	26,479	95.2

Tabl 11: Sampl cyntaf rhwng diwrnod 4 a 6 2020-21 i 2022-23

Bwrdd Iechyd	Cyfradd 2020-21	Cyfradd 2021-22	Cyfradd 2022-23
Aneurin Bevan	DDIM YN BERTHNASOL	96.2	95.3
Betsi Cadwaladr	DDIM YN BERTHNASOL	92.6	94.7
Caerdydd a'r Fro	DDIM YN BERTHNASOL	93.9	93.4
Cwm Taf	DDIM YN BERTHNASOL	96.4	96.0
Hywel Dda	DDIM YN BERTHNASOL	97.1	96.9
Powys	DDIM YN BERTHNASOL	96.3	96.9
Bae Abertawe	DDIM YN BERTHNASOL	96.4	95.9
Cymru	DDIM YN BERTHNASOL	95.2	95.2

Tabl 12: Dosbarthiad dydd y sampl cyntaf 2022-23

<4	4	5	6	7	8	9	10	>10	Cyfanswm
34	8,206	15,123	3,150	456	133	68	37	599	27,806
0.1%	29.5%	54.4%	11.3%	1.6%	0.5%	0.2%	0.1%	2.2%	

Casgliad amserol o ail sampl y gellir ei osgoi

Diffiniad a safon

Dylid cynnal profion ailadroddus ar gyfer samplau o ansawdd annigonol/gwael neu wybodaeth cerdyn sampl anghyflawn/anghywir o fewn tri diwrnod calendr i'r cais.

Safonol: 95%

Canlyniadau ar gyfer 2022-23

Cyfradd Cymru Gyfan: 71.3%

Tuedd tair blynedd

Cyfraddau Cymru Gyfan: 71.3% yn 2022-23, 72.4% yn 2021-22, a 72.6% yn 2020-21.

Trosolwg daearyddol

Mae perfformiad yn erbyn y safon hon ar lefel Bwrdd Iechyd yn parhau i amrywio. Mae niferoedd bach ym Mhowys yn cael effaith anghymesur ar eu cyfradd perfformiad o gymharu ag ardaloedd eraill.

Sylwadau

Mae pob cais am ail samplau yn cael ei e-bostio i gyfeiriadau e-bost generig dynodedig yn yr unedau mamolaeth a newyddenedigol. Mae adolygiadau rheolaidd o'r broses wedi'u cynnal er mwyn gallu gwneud gwelliannau. Mae'r rhaglen yn parhau i weithio'n agos gyda'r Labordy Sgrinio Babanod Newydd-anedig i nodi unrhyw ffactorau a allai effeithio ar gasglu ail samplau yn amserol. Prif ffocws tîm y rhaglen yw lleihau'r gyfradd ailadroddus y gellir ei hosgoi, sy'n lleihau'r galw am y gweithgaredd hwn sydd â phwysau amser.

Ffigurau a thablau

Tabl 13: Ail sampl y gellir ei osgoi o fewn 3 diwrnod calendr i gais 2022-23

Bwrdd Iechyd	Cyfradd (%)
Aneurin Bevan	81.6
Betsi Cadwaladr	62.6
Caerdydd a'r Fro	69.9
Cwm Taf	76.4
Hywel Dda	76.0
Powys	76.5
Bae Abertawe	66.9
Cymru	71.3

Tabl 14: Ail sampl y gellir ei osgoi o fewn 3 diwrnod calendr i'r cais 2020-21 i 2022-23

Bwrdd Iechyd	Cyfradd 2020-21	Cyfradd 2021-22	Cyfradd 2022-23
Aneurin Bevan	80.0	88.9	81.6
Betsi Cadwaladr	52.7	33.6	62.6
Caerdydd a'r Fro	69.7	69.6	69.9
Cwm Taf	75.3	82.5	76.4
Hywel Dda	84.0	80.9	76.0
Powys	91.7	88.0	76.5
Bae Abertawe	73.4	84.5	66.9
Cymru	72.6	72.4	71.3

Tabl 15: Dosbarthiad dydd o ail sampl y gellir ei osgoi 2022-23

<=3	4	5	6	7	8	9	10	>10	Cyfanswm
570	24	23	14	13	6	7	0	143	800

Casgliad amserol o ail sampl isthyroidedd cynhenid (CHT) ar gyfer babanod cyn amser

Diffiniad a safon

Dylid cymryd ail sampl smotyn gwaed ar ddiwrnod wyth ar hugain bywyd babanod cyn amser neu ddiwrnod rhyddhau os yw'n gynharach.

Safonol: 95%

Canlyniadau ar gyfer 2022-23

Cyfradd Cymru Gyfan: 62.5%

Tuedd tair blynedd

Cyfraddau Cymru Gyfan: 62.5% yn 2022-23, 59.7% yn 2021-22, a 50.2% yn 2020-21.

Trosolwg daearyddol

Ar lefel Cymru gyfan, ni chyrrhaeddodd perfformiad y safon drwy gydol y flwyddyn. Ni chyflawnodd yr un Bwrdd Iechyd unigol y safon yn gyson ond llwyddodd y rhan fwyaf i'w chyrraedd am rai misoedd. Mae'r nifer cymharol fach o ail samplau sydd eu hangen bob mis fesul uned yn golygu y gall oedi wrth ddal babanod unigol gael effaith fawr ar ffigurau perfformiad.

Sylwadau

Mae'r rhaglen yn parhau i weithio'n agos gyda'r unedau newyddenedigol ar draws Cymru i wella perfformiad fel bod ail samplau CHT yn cael eu cymryd ar yr amser cywir. Mae adnoddau addysg NBSW ar gyfer staff unedau newyddenedigol yn cynnwys y ffilm fer 'Sgrinio smotyn gwaed newyddenedig mewn unedau newyddenedigol'. Mae grŵp gorchwyl a gorffen Cymru gyfan gyda chynrychiolwyr o unedau newyddenedigol yn bodoli i rannu arfer da ac archwilio gwella gwasanaethau.

Ffigurau a thablau

Tabl 16: Ail sampl CHT ar gyfer babanod cyn amser yn ôl diwrnod wyth ar hugain eu bywyd 2020-21 i 2022-23

	Cyfradd 2020-21	Cyfradd 2021-22	Cyfradd 2022-23
Cymru	50.2	59.7	62.5

Tabl 17: Dosbarthiad dydd o brofion ail sampl CHT ar gyfer babanod cyn mser 2022-23

<28	28	29	30	31	32	33	34	35	>35	Cyfanswm
45	100	34	13	4	4	3	4	4	21	232

Casgliad amserol o ail sampl ar gyfer TSH ffiniol

Diffiniad a safon

Babanod â chanlyniad hormon ysgogol thyroid ffiniol (TSH) sydd ag ail gerdyn smotyn gwaed ar gyfer TSH a dderbyniwyd yn y labordy a gasglwyd rhwng 7 a 10 diwrnod ar ôl y sampl ffiniol gychwynnol.

Safonol: 95%

Canlyniadau ar gyfer 2022-23

Cyfradd Cymru Gyfan: 79.0%

Tuedd tair blynedd

Cyfraddau Cymru Gyfan: 79.0% yn 2022-23, 71.4% yn 2021-22, 58.3% yn 2020-21 (58.3%).

Sylwadau

Dim ond ar lefel Cymru gyfan y mae'r data hwn ar gael. Yn yr un modd â phrofion ail sampl eraill, mae nifer gyffredinol y babanod y mae angen y prawf ychwanegol hwn arnynt yn gymharol fach, sy'n effeithio ar y ffigurau canrannol.

Mae'r duedd 3 blynedd yn dangos gwelliant parhaus mewn perfformiad. Mae ymgysylltiad agos rhwng tîm y rhaglen, cydweithwyr labordy a staff y Bwrdd Iechyd wedi cyfrannu at y sefyllfa hon.

Ffigurau a thablau

Tabl 18: Ail sampl ar gyfer TSH ffiniol rhwng 7 a 10 diwrnod o sampl cychwynnol yn 2022-23

Bwrdd Iechyd	Ail TSH	Ail mewn amser	Cyfradd (%)
Cymru	81	64	79.0

Tabl 19: Ail sampl ar gyfer TSH ffiniol rhwng 7 a 10 diwrnod o sampl cychwynnol - 2020-21 i 2022-23

	Cyfradd 2020-21	Cyfradd 2021-22	Cyfradd 2022-23
Cymru	58.3	71.4	79.0

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales

Cyfradd ailadrodd y gellir ei hosgoi

Diffiniad a safon

Cardiau ailadrodd sy'n ofynnol oherwydd smotiau gwaed o ansawdd gwael neu wybodaeth anghyflawn/anghywir wedi'i chofnodi.

Safonol: $\leq 2\%$

Canlyniadau ar gyfer 2022-23

Cyfradd Cymru Gyfan: 2.8

Tuedd tair blynedd

Cyfraddau Cymru Gyfan: 2.8% yn 2022-23, 2.4% yn 2021-22, ac 1.9% yn 2020-21.

Trosolwg daearyddol

Roedd perfformiad yn erbyn y safon hon yn amrywio drwy gydol y flwyddyn a rhwng ardaloedd Byrddau Iechyd. Profodd Byrddau Iechyd Caerdydd a'r Fro a Bae Abertawe gyfraddau ailadrodd uchel y gellir eu hosgoi. Yn fwy cyffredinol, gwelir bod cyfradd ailadrodd uwch y gellir ei hosgoi yn cyd-daro â chyfnodau gwyliau brig, sy'n awgrymu cysylltiad rhwng lefelau staffio is a gostyngiad yn ansawdd y sampl a gasglwyd.

Sylwadau

Mae cynnydd mewn cyfraddau ailadrodd yn bennaf oherwydd cynnydd mewn samplau o ansawdd gwael, sy'n cynnwys samplau heb ddigon o waed wedi'i ddal. Roedd gostyngiad nodedig yn nifer y samplau a wrthodwyd oherwydd gwallau dogfennaeth gyda rhif y GIG (Ffigur 2).

Mae'r rhaglen yn cymryd ystod eang o gamau gweithredu i wella ansawdd y sampl a lleihau nifer y babanod sydd angen ail samplau. Mae'r rhain yn cynnwys ystod o fideos hyfforddi, adnoddau a sesiynau a ddarperir gan staff y rhaglen. Anogir y rhai sy'n cymryd samplau i gofrestru gyda'r rhaglen sy'n sicrhau eu bod yn derbyn diweddariadau rhaglen yn uniongyrchol ac yn caniatáu iddynt weld adroddiadau unigol ar ansawdd y samplau y maent wedi'u cymryd.

Bob mis, anfonir sampl o adroddiad perfformiad ansawdd sampl misol ar gyfer eu bwrdd iechyd at arweinwyr llywodraethu a Phenaethiaid Bydwreigiaeth er mwyn galluogi monitro a chymryd camau

gweithredu priodol. Mae'r arweinwyr llywodraethu hefyd yn cael eu copïo i'r e-byst a anfonir gan y labordy yn gofyn am ail samplau felly cânt eu hysbysu am faterion ansawdd sydd angen sylw mwy uniongyrchol.

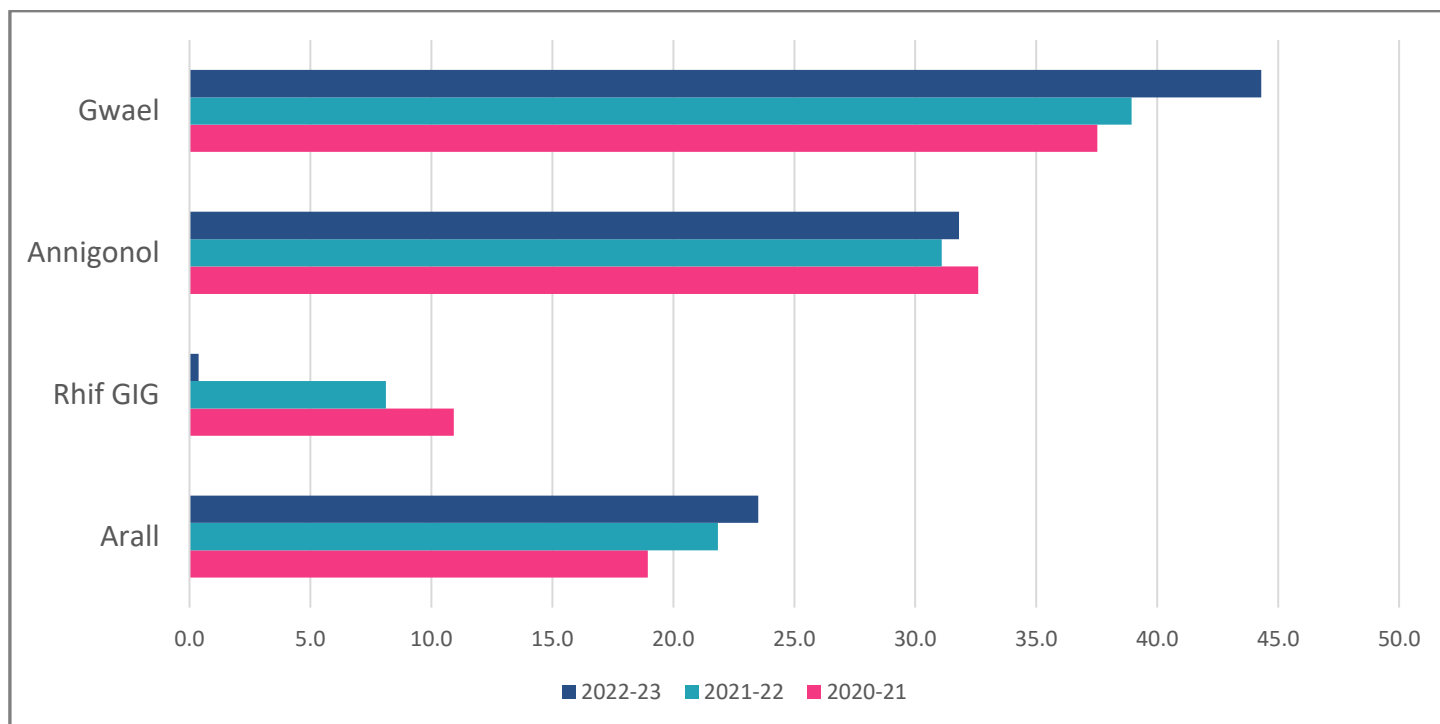
Ffigurau a thablau

Tabl 20: Cyfradd ailadrodd y gellir ei hosgoi 2022-23

Bwrdd Iechyd	Cardiau	Ail samplau	Cyfradd (%)
Aneurin Bevan	5,988	98	1.6
Betsi Cadwaladr	6,009	147	2.4
Caerdydd a'r Fro	4,997	196	3.9
Cwm Taf	4,356	106	2.4
Hywel Dda	3,144	100	3.2
Powys	940	17	1.8
Bae Abertawe	3,461	136	3.9
Cymru	28,895	800	2.8

Tabl 21: Cyfradd ailadrodd y gellir ei hosgoi 2020-21 i 2022-23

Bwrdd Iechyd	Cyfradd 2020-21	Cyfradd 2021-22	Cyfradd 2022-23
Aneurin Bevan	2.0	1.9	1.6
Betsi Cadwaladr	1.5	2.0	2.4
Caerdydd a'r Fro	2.4	3.0	3.9
Cwm Taf	2.0	2.6	2.4
Hywel Dda	1.6	2.1	3.2
Powys	2.3	2.3	1.8
Bae Abertawe	1.9	2.9	3.9
Cymru	1.9	2.4	2.8

Ffigur 2: Rhesymau dros ail samplau y gellir ei osgoi, canran yr holl samplau a ailadroddwyd y gofynnwyd amdanynt 2020-21 i 2022-23

Mae 'gwael' yn cyfeirio at samplau o ansawdd gwael a achosir gan samplau nad ydynt yn cael eu dal yn unol â'r canllawiau. Mae hyn yn cynnwys samplau cywasgedig, samplau sy'n cynnwys diferion lluosog o waed yn yr un smotyn, gwaed wedi'i roi ar flaen a chefn y cerdyn yn hytrach na gadael i un diferyn amsugno drwodd.

Samplau 'annigonol' yw'r rhai nad ydynt yn cynnwys y swm gofynnol o waed.

Mae cardiau samplau a gyflwynwyd gyda rhifau GIG ar goll neu anghywir yn cael eu dosbarthu fel 'Rhif GIG'.

Mae 'arall' yn cynnwys samplau halogedig, samplau a gymerwyd yn rhy gynnar neu'n rhy hwyr a'r defnydd o gardiau sydd wedi dod i ben.

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales

Cyfradd ail samplau o ansawdd gwael

Diffiniad a safon

Cardiau ailadrodd sy'n ofynnol oherwydd smotiau gwaed o ansawdd gwael neu wybodaeth anghyflawn/anghywir wedi'i chofnodi.

Safon: $\leq 1.5\%$ (yn flaenorol $\leq 2\%$ tan fis Tachwedd 2021)

Canlyniadau ar gyfer 2022-23

Cyfradd Cymru Gyfan: 2.1%

Tuedd tair blynedd

Cyfraddau Cymru Gyfan: 2.1% yn 2022-23, 1.7% yn 2021-22, 1.3% yn 2020-21.

Trosolwg daearyddol

Fel y gwelir hefyd yn y gyfradd ailadrodd y gellir ei hosgoi, mae amrywiadau rhwng perfformiad ar draws gwahanol ardaloedd Byrddau Iechyd. Bwrdd Iechyd Aneurin Bevan yn unig a gyflawnodd y safon am y flwyddyn.

Sylwadau

Mae'r safon hon yn is-set o'r gyfradd ail ailadrodd y gellir ei hosgoi a dyma'r prif reswm dros wneud cais am ail samplau. Mae sampl o ansawdd gwael yn cael ei achosi'n bennaf gan y dechneg dal sampl, gydag ystod o wahanol faterion wedi'u cynnwys yn y categori hwn. Mae hyn yn cynnwys samplau heb ddigon o waed wedi'i ddal i gwblhau'r ystod o brofion sydd wedi'u hymgorffori yn y broses sgrinio.

Mae ansawdd sampl yn rhan hanfodol o ddarparu sgrinio smotyn gwaed o ansawdd uchel. Gall samplau o ansawdd gwael olygu bod canlyniad y prawf sgrinio yn annibynadwy.

Ffigurau a thablau

Tabl 22: Cyfradd ailadrodd o ansawdd gwael 2022-23

Bwrdd Iechyd	Cardiau	Ail samplau	Cyfradd (%)
Aneurin Bevan	5,988	67	1.1
Betsi Cadwaladr	6,009	113	1.9
Caerdydd a'r Fro	4,997	166	3.3
Cwm Taf	4,356	83	1.9
Hywel Dda	3,144	79	2.5
Powys	940	15	1.6
Bae Abertawe	3,461	91	2.6
Cymru	28,895	614	2.1

Tabl 23: Cyfradd ailadrodd o ansawdd gwael 2020-21 i 2022-23

Bwrdd Iechyd	Cyfradd 2020-21	Cyfradd 2021-22	Cyfradd 2022-23
Aneurin Bevan	1.4	1.5	1.1
Betsi Cadwaladr	1.0	1.3	1.9
Caerdydd a'r Fro	1.7	2.1	3.3
Cwm Taf	1.5	1.8	1.9
Hywel Dda	1.0	1.8	2.5
Powys	1.7	1.6	1.6
Bae Abertawe	1.2	1.7	2.6
Cymru	1.3	1.7	2.1

Dilysu rhif GIG

Diffiniad a safon

Cardiau smotyn gwaed a dderbyniwyd yn y labordy sydd â rhif GIG dilys ar gyfer y babi sydd wedi'i gofnodi.

Safonol: 99% (100% yn flaenorol)

Canlyniadau ar gyfer 2022-23

Cyfradd Cymru Gyfan: 99.9%

Tuedd tair blynedd

Cyfraddau Cymru Gyfan: 99.9% yn 2022-23, 99.8% yn 2021-22, a 99.8% yn 2020-21.

Sylwadau

Cyflawnwyd y safon hon, gyda phob Bwrdd Iechyd yn cyflawni perfformiad gwell o gymharu â'r flwyddyn flaenorol. Yn ystod y flwyddyn dim ond 3 cherdyn a dderbyniwyd nad oedd â rhif GIG dilys wedi'i gofnodi ar gyfer y babi.

Ffigurau a thablau

Tabl 24: Rhif GIG ar y cerdyn 2022-23

Bwrdd Iechyd	Cardiau	Rhif GIG	Cyfradd (%)
Aneurin Bevan	6,010	6,008	99.9
Betsi Cadwaladr	6,040	6,040	100
Caerdydd a'r Fro	5,018	5,017	99.9
Cwm Taf	4,370	4,370	100
Hywel Dda	3,170	3,170	100
Powys	945	945	100
Bae Abertawe	3,489	3,489	100
Cymru	29,042	29,039	99.9

Tabl 25: Rhif GIG ar y cerdyn 2020-21 i 2022-23

Bwrdd Iechyd	Cyfradd 2020-21	Cyfradd 2021-22	Cyfradd 2022-23
Aneurin Bevan	99.8	99.8	99.9
Betsi Cadwaladr	99.8	99.8	100
Caerdydd a'r Fro	99.7	99.8	99.9
Cwm Taf	99.8	99.7	100
Hywel Dda	99.8	99.9	100
Powys	99.9	99.8	100
Bae Abertawe	99.8	99.8	100
Cymru	99.8	99.8	99.9

Derbyn cerdyn yn amserol yn y labordy

Diffiniad a safon

Cardiau smotyn gwaed yn cael eu derbyn yn y labordy o fewn 3 diwrnod gwaith i gasglu sampl.

Safonol: 95%

Canlyniadau ar gyfer 2022-23

Cyfradd Cymru Gyfan: 85.1%

Tuedd tair blynedd

Cyfraddau Cymru Gyfan: 85.1% yn 2022-23, ac 85.1% yn 2021-22. Roedd safon wahanol ar waith cyn 2021, felly nid oes ffigurau tueddiadau ar gael ar gyfer 2020-21.

Sylwadau

Ni chyrhaeddwyd y safon hon yn ystod y cyfnod, sy'n adlewyrchu sefyllfa'r flwyddyn flaenorol. Roedd perfformiad ar ei uchaf yn ardal Caerdydd a'r Fro. Mae hyn yn gysylltiedig â nifer y samplau sy'n cael eu gollwng ar safle Ysbyty Athrofaol Cymru, lle mae'r labordy wedi'i leoli, gan y rhai sy'n cymryd samplau sy'n gweithio i Fwrdd Iechyd Caerdydd a'r Fro.

Cafwyd gostyngiad nodedig mewn perfformiad rhwng mis Medi a mis Tachwedd 2022, oherwydd y camau diwydiannol a gymerwyd gan staff y Post Brenhinol a achosodd oedi yn y gwasanaeth post.

Ffigurau a thablau

Tabl 26: Derbynnab cerdyn labordy o fewn 3 diwrnod gwaith 2022-23

Bwrdd Iechyd	Cardiau	Derbynnab mewn pryd	Cyfradd (%)
Aneurin Bevan	6,010	4,907	81.6
Betsi Cadwaladr	6,040	4,903	81.2
Caerdydd a'r Fro	5,018	4,723	94.1
Cwm Taf	4,370	3,689	84.4
Hywel Dda	3,170	2,748	86.7
Powys	945	782	82.8
Bae Abertawe	3,489	2,966	85.0
Cymru	29,042	24,718	85.1

Tabl 27: Derbynnab cerdyn labordy o fewn 3 diwrnod gwaith 2020-21 i 2022-23

Bwrdd Iechyd	Cyfradd 2020-21	Cyfradd 2021-22	Cyfradd 2022-23
Aneurin Bevan	DDIM YN BERTHNASOL	83.7	81.6
Betsi Cadwaladr	DDIM YN BERTHNASOL	76.0	81.2
Caerdydd a'r Fro	DDIM YN BERTHNASOL	92.5	94.1
Cwm Taf	DDIM YN BERTHNASOL	89.2	84.4
Hywel Dda	DDIM YN BERTHNASOL	87.5	86.7
Powys	DDIM YN BERTHNASOL	86.6	82.8
Bae Abertawe	DDIM YN BERTHNASOL	84.8	85.0
Cymru	DDIM YN BERTHNASOL	85.1	85.1

Tabl 28: Dosbarthiad diwrnod derbynnab cerdyn yn y labordy ar gyfer 2022-23

<=3	4	5	6	7	8	9	10	>10	Cyfanswm
24,718	2,868	936	249	118	52	30	21	50	29,042

Prosesu amserol o samplau positif yn y labordy

Diffiniad a safon

Anhwylterau Metabolaidd a Etifeddwyd (IMD)/ Hyperthyroidedd Cynhenid (CHT): atgyfeiriad clinigol ar gyfer canlyniadau sgrinio positif IMD/CHT wedi'u cychwyn o fewn tri diwrnod gwaith o dderbyn y sampl.

CF: atgyfeiriad clinigol ar gyfer canlyniadau sgrinio CF positif wedi'i gychwyn o fewn pum niwrnod ar hugain i dderbyn y sampl.

SCD: atgyfeiriad clinigol ar gyfer SCD canlyniadau sgrinio positif wedi'u cychwyn o fewn 42 diwrnod o dderbyn y sampl.

Safon (IMD/CHT): 100%

Safon (CF): 95%

Safon (SCD): 95%

Canlyniadau ar gyfer 2022-23

Cyfradd Cymru Gyfan (IMD/CHT): 100%

Cyfradd Cymru Gyfan (CF): 100%

Cyfradd Cymru Gyfan (SCD): 100%

Tuedd tair blynedd

Cyfraddau Cymru Gyfan (IMD/CHT): 100% yn 2022-23, 100% yn 2021-22, 100% yn 2020-21.

Cyfraddau Cymru Gyfan (CF): 100% yn 2022-23, 100% yn 2021-22, 100% yn 2020-21.

Cyfraddau Cymru Gyfan (SCD): 100% yn 2022-23, 100% yn 2021-22, 100% yn 2020-21.

Sylwadau

Cyflawnwyd yr holl safonau. Fel y gwelir o'r data 3 blynedd, mae'r prosesau yn y labordy sgrinio smotyn gwaed wedi'u cynllunio i ymateb yn gyflym pan fo cyflwr posibl dan amheuaeth. Ar gyfer yr holl samplau positif, mae'r prawf labordy cychwynnol yn cael ei ddilyn gan brofion labordy pellach cyn i'r canlyniad sgrinio gael ei gadarnhau a'r babi gael ei atgyfeirio ar gyfer asesiad diagnostig.

Ffigurau a thablau

Tabl 29: Prosesu amserol o samplau positif 2022-23

Cyflwr	Cadarnhaol	Atgyfeiriad mewn pryd	Cyfradd (%)
IMD & CHT	42	42	100
CF	16	16	100
SCD	4	4	100

Tabl 30: Prosesu amserol o samplau positif 2020-21 i 2022-23

Cyflwr	Cyfradd 2020-21	Cyfradd 2021-22	Cyfradd 2022-23
IMD & CHT	100	100	100
CF	100	100	100
SCD	100	100	100

Gofal clinigol amserol ar gyfer babanod positif

Diffiniad a safon

IMD: presenoldeb apwyntiad clinigol cyntaf ar gyfer canlyniadau sgrinio IMD positif erbyn diwrnod pedwar ar ddeg eu bywyd (ac eithrio HCU).

CHT: presenoldeb apwyntiad clinigol cyntaf ar gyfer canlyniadau sgrinio CHT positif erbyn diwrnod pedwar ar ddeg eu bywyd neu ganlyniadau cychwynnol ffiniol ac yna canlyniad positif erbyn diwrnod un ar hugain.

CF: presenoldeb apwyntiad clinigol cyntaf ar gyfer canlyniadau sgrinio CF positif erbyn diwrnod wyth ar hugain eu bywyd.

SCD: presenoldeb apwyntiad clinigol cyntaf ar gyfer sgrinio SCD positif erbyn diwrnod naw deg eu bywyd.

Safon (IMD): 100%

Safon (CHT): 100%

Safon (CF): 95%

Safon (SCD): 90%

Canlyniadau ar gyfer 2022-23

Cyfradd Cymru Gyfan (IMD): 100%

Cyfradd Cymru Gyfan (CHT): 84.6%

Cyfradd Cymru Gyfan (CF): 81.3%

Cyfradd Cymru Gyfan (SCD): 100%

Tuedd tair blynedd

Cyfraddau Cymru Gyfan (IMD): 100% yn 2022-23, 100% yn 2021-22, a 100% yn 2020-21.

Cyfraddau Cymru Gyfan (CHT): 84.6% yn 2022-23, 94.1% yn 2021-22, a 76.0% yn 2020-21.

Cyfraddau Cymru Gyfan (CF): 81.3% yn 2022-23, 76.5% yn 2021-22, a 95.7% yn 2020-21.

Cyfraddau Cymru Gyfan (SCD): 100% yn 2022-23, 100% yn 2021-22, a 100% yn 2020-21.

Sylwadau

Oherwydd niferoedd bach, dim ond ar lefel Cymru gyfan y mae'r wybodaeth hon ar gael. Ni chyflawnwyd y safonau ar gyfer CHT a CF ar gyfer y cyfnod hwn.

Mae casglu samplau o ansawdd uchel yn amserol a phrosesau'r Bwrdd Iechyd i ymateb i atgyfeiriadau sgrinio yn effeithio ar p'un a yw babanod yn dechrau eu hasesiad clinigol o fewn amserlenni safonol.

Ffigurau a thablau

Tabl 31: Atgyfeiriad amserol i ofal clinigol ar gyfer babanod positif 2022-23

Cyflwr	Cadarnhaol	Atgyfeiriad mewn pryd	Cyfradd (%)
IMD ¹	14	14	100
CHT	26	22	84.6
CF	16	13	81.3
SCD	4	4	100

¹ Heb gynnwys homocystinuria (HCU). Fodd bynnag, atgyfeiriwyd yr un baban a gafodd ganlyniad sgrino HCU positif i ofal clinigol erbyn diwrnod pedwar ar ddeg ei fywyd.

Tabl 32: Atgyfeiriad amserol i ofal clinigol ar gyfer babanod positif 2020-21 i 2022-23

Cyflwr	Cyfradd 2020-21	Cyfradd 2021-22	Cyfradd 2022-23
IMD	66.6	87.5	100
CHT	76.0	94.1	84.6
CF	95.7	76.5	81.3
SCD	100	100	100

Diffiniadau

Babanod cymwys (newydd-anedig)

- Babi sy'n byw yng Nghymru ar ddiwrnod 5-6 ei fywyd
- Babi sy'n byw yng Nghymru ar ddiwrnod 5-6 ei fywyd ond sydd wedi'i gofrestru gyda Meddyg Teulu yn Lloegr
- Babi y mae ei breswylfa arferol y tu allan i Gymru os yw o dan ofal bydwraig arferol yng Nghymru ar ddiwrnod 5-6 ei fywyd

Nid yw babanod y cofnodwyd eu bod wedi marw cyn 5 diwrnod oed yn gymwys.

Babanod cymwys (pob un)

- Pob babi hyd at flwydd oed sy'n byw yng Nghymru
- Babi y mae ei breswylfa y tu allan i Gymru os yw o dan ofal bydwreigiaeth arferol yng Nghymru ar yr adeg y disgwyli'r prawf smotyn gwaed newydd-anedig

Nid yw babanod y cofnodwyd eu bod wedi marw cyn 5 diwrnod oed yn gymwys.

Canlyniad sgrinio positif / cyflwr a amheuir

Nid yw canlyniadau sgrinio 100% yn derfynol. Yn hytrach, maent yn darparu canlyniadau tybiedig. Canlyniad sgrinio positif yw canlyniad sy'n dangos bod y plentyn yn debygol o fod â'r cyflwr y mae'n cael ei sgrinio amdano. Weithiau bydd pobl yn dweud bod y plentyn yn cael ei effeithio. Yna caiff canlyniadau sgrinio positif eu cadarnhau gan ddefnyddio profion diagnostig. Er enghraifft, mae canlyniad sgrinio positif ar gyfer isthyroidedd cynhenid (CHT) yn golygu ei bod yn debygol iawn bod gan y plentyn CHT, ond rhaid cadarnhau hyn gan brofion pellach. Bydd canlyniad sgrinio positif yn cael ei adrodd fel un 'a amheuir'.

Canlyniad sgrinio negyddol / Cyflwr heb ei amau

Nid yw canlyniadau sgrinio 100% yn derfynol. Yn lle hynny maent yn darparu canlyniadau tybiedig. Canlyniad sgrinio negyddol yw canlyniad sy'n awgrymu nad oes gan y plentyn y cyflwr y mae'n cael ei sgrinio ar ei gyfer. Weithiau bydd pobl yn dweud bod y canlyniad yn 'normal'. Er enghraifft, mae canlyniad sgrinio negyddol ar gyfer ffeibrosis systig (CF) yn golygu ei bod yn debygol iawn NAD oes gan y plentyn CF. NID yw'r canlyniad sgrinio negyddol hwn fel arfer yn cael ei gadarnhau gan

ddefnyddio profion pellach, ond rhagdybir nad yw'r plentyn yn cael ei effeithio. Bydd canlyniad sgrinio negyddol yn cael ei adrodd fel 'heb ei amau'.

Canlyniad pendant

Canlyniad pendant yw unrhyw un o'r canlynol; ddim yn cael ei amau, yn cael ei amau, nid yn cael ei amau anhwylder neu gludwr arall. Mae hyn yn cynnwys unrhyw ganlyniadau a brofwyd gan DNA ar gyfer anhwylderau clefyd y crymangelloedd. Ar gyfer babanod sy'n hŷn nag 8 wythnos oed, nid yw profi am CF hefyd yn ganlyniad terfynol.

Arolygon rhieni/gwarcheidwaid

Bydd arolygon rhieni/gwarcheidwaid yn cael eu cynnal i gasglu barn rhieni/gwarcheidwaid am eu profiad o sgrinio smotyn gwaed newydd-anedig. Bydd yr arolygon hyn hefyd yn cael eu defnyddio i fonitro perfformiad NBSW yn y safonau cydsyniad gwybodus a darparu gwybodaeth. Bydd yr arolwg yn cynnwys barn y rhai sy'n derbyn sgrinio a hefyd barn y rhai sy'n gwrthod sgrinio.

Isthyroidedd cynhenid (CHT)

Mae isthyroidedd cynhenid (CHT) yn gyflwr lle mae chwarren thyroid y baban yn methu â datblygu neu weithio'n iawn ac yn methu â gwneud yr hormon thyroid a elwir yn thyrocsin. Mae angen thyrocsin ar gyfer twf a datblygiad arferol. Heb thyrocsin, nid yw babanod yn tyfu'n iawn a gallant ddatblygu problemau corfforol parhaol, difrifol ac anabledau dysgu.

Gellir trin babanod â CHT yn gynnar â thabledi thyrocsin a bydd hyn yn caniatáu iddynt ddatblygu'n normal.

Mae sgrinio ar gyfer CHT yng Nghymru wedi bod yn digwydd ers 1981.

Ffeibrosis systig (CF)

Feibrosis systig (CF) yw un o'r clefydau etifeddol mwyaf cyffredin yn y DU sy'n cyfyngu ar fywyd. Mae CF yn glefyd lle mae symudiad annormal o halen a dŵr i mewn ac allan o gelloedd yn achosi i fwcws gludiog trwchus gronni. Mae hyn yn digwydd yn arbennig yn yr ysgyfaint a'r system dreulio. Mae'n bosibl na fydd babanod â CF yn magu pwysau'n dda, yn cael heintiau ar y frest yn aml ac mae disgwyliad oes cyfyngedig.

Os yw babanod â CF yn cael eu trin yn gynnar gyda deiet egni uchel, meddyginiaethau a ffisiotherapi, gallant fyw bywydau hirach ac iachach.

Mae sgrinio am CF wedi cael ei wneud yng Nghymru ers Rhagfyr 1996.

Asidwria glwtarig math 1 (GA1)

Mae Asidwria glwtarig math 1 (GA1) yn anhwylder etifeddol prin sy'n atal blociau adeiladu penodol o brotein rhag chwalu, yn enwedig yr asidau amino lysin a thryptoffan. I bobl â GA1, gall bwyta symiau normal o brotein achosi i sylweddau niweidiol Gronni yn y gwaed a'r wrin. Mewn plant â GA1, gall mân salwch, fel haint ar y frest neu anhwylder ar y bol, arwain at broblemau difrifol. Heb driniaeth, gall y plentyn fynd i goma. Er bod y rhan fwyaf o blant yn dod allan o'r coma, maent fel arfer yn cael niwed i'r ymennydd sy'n effeithio ar eu gallu i reoli eu cyhyrau a'u symudiadau. Mae hyn yn golygu efallai na fyddant yn gallu eistedd, cerdded, siarad na llyncu.

Gellir trin GA1 â deiet cyfyngedig â phrotein a charnitin. Mae angen trefn wahanol pan fydd y plentyn yn sâl, ac efallai y bydd angen iddo fynd i'r ysbyty.

Mae sgrinio ar gyfer GA1 yng Nghymru wedi bod yn digwydd ers mis Ionawr 2015.

Homosystinwria (HCU)

Mae Homosystinwria (HCU) yn anhwylder etifeddol prin sy'n atal bloc adeiladu protein, yr asid amino homocysteine, rhag chwalu. Mae hyn wedyn yn achosi croniad niweidiol o homocystein yn y gwaed. Heb driniaeth gynnar gall hyn arwain at broblemau iechyd hirdymor gan gynnwys anawsterau dysgu a phroblemau llygaid, osteoporosis a cheuladau gwaed neu strôc.

Gellir trin HCU â deiet â chyfyngiad protein ac atchwanegiadau a meddyginiaethau ychwanegol.

Mae sgrinio ar gyfer HCU yng Nghymru wedi bod yn digwydd ers mis Ionawr 2015.

Asidemia isofalerig (IVA)

Mae Asidemia isofalerig (IVA) yn anhwylder etifeddol prin sy'n atal bloc adeiladu protein, y leucine asid amino, rhag chwalu. Mae hyn wedyn yn achosi croniad niweidiol o sylwedd o'r enw asid isofalerig yn y gwaed. Gall plant ag IVA fynd yn ddifrifol wael. Heb driniaeth, gall hyn arwain at goma a niwed parhaol i'r ymennydd. Mae rhai babanod ag IVA yn cael problemau o fewn ychydig ddyddiau i'w geni; bydd plant eraill yn mynd yn sâl yn ychydig fisoedd neu flynyddoedd oed, efallai yn ystod mân salwch, fel haint ar y frest neu anhwylder ar y bol.

Gellir trin IVA â deiet â chyfyngiad protein a charnitin a glycin. Mae angen trefn wahanol pan fydd y plentyn yn sâl, ac efallai y bydd angen iddo fynd i'r ysbyty.

Mae sgrinio ar gyfer IVA yng Nghymru wedi bod yn digwydd ers mis Ionawr 2015.

Clefyd wrin surop masarn (MSUD)

Mae Clefyd wrin surop masarn (MSUD) yn anhwylder etifeddol prin sy'n atal chwalu rhai o'r blociau adeiladu o brotein, yr asidau amino leucine, isoleucine a falin yn y gwaed. I bobl ag MSUD, gall bwyta symiau normal o brotein achosi cronïad niweidiol o'r asidau amino hyn yn y gwaed. Mae llawer o fabanod ag MSUD yn mynd yn sâl pan fyddant ychydig ddyddiau oed. Heb driniaeth, mae hyn yn arwain at goma a niwed parhaol i'r ymennydd. Mewn plant hŷn gall mân salwch, fel haint ar y frest neu anhwylder ar y bol, arwain at broblemau difrifol. Fel mewn babanod, gall hyn arwain at goma oni bai ei fod yn cael ei drin yn gywir.

Gellir trin MSUD â deiet â chyfyngiad protein. Mae angen trefn wahanol pan fydd y plentyn yn sâl, ac efallai y bydd angen iddo fod yn yr ysbyty.

Enw'r cyflwr yw clefyd wrin surop masarn oherwydd gall lefelau uchel o'r asidau amino hyn achosi arogl anarferol, melys yn yr wrin a'r chwys.

Mae sgrinio am MSUD wedi bod yn digwydd yng Nghymru ers mis Ionawr 2015.

Diffyg didhydrogenas acyl-CoA cadwyn ganolig (MCADD)

Mae MCADD yn gyflwr etifeddol prin lle mae diffyg yn yr ensym didhydrogenas acyl-CoA cadwyn ganolig sydd ei angen i dorri i lawr rhai brasterau sydd wedi'u storio (asidau brasterog cadwyn ganolig). Mae hyn yn ei gwneud hi'n anodd i'r corff dorri i lawr asidau brasterog a chynhyrchu egni, a gall achosi marwolaeth sydyn mewn babanod. Mae asidau brasterog yn gronfa ynni bwysig yn ystod cyfnodau o gymeriant calorïau gwael, cyfnodau hir rhwng prydau bwyd neu yn ystod heintiau a salwch. Yn y sefyllfaoedd hyn mae gan bobl ag MCADD lefelau uchel o asidau brasterog sydd wedi'u torri i lawr yn rhannol a chrynodiadau glwcos gwaed isel a all arwain at argyfwng metabolig. Mae plant yn iach y rhan fwyaf o'r amser, ond mae haint neu gyfnod cymharol hir heb fwyd yn amharu ar eu metaboledd gan achosi coma ac weithiau marwolaeth.

Mae triniaeth yn golygu sicrhau nad yw plant yn mynd am gyfnodau hir heb fwyd a rheolaeth arbennig os ydynt yn cael haint. Gall cyfnodau o beidio â bwyta fynd yn hirach yn ddiogel wrth i'r plentyn dyfu.

Mae sgrinio am MCADD wedi bod yn digwydd yng Nghymru ers mis Mehefin 2012.

Ffenylcetonwria

Mae ffenylcetonwria (PKU) yn gyflwr etifeddol prin sy'n atal bloc adeiladu protein, yr asid amino ffenylalanin, rhag chwalu. I bobl â PKU, gall bwyta symiau normal o brotein achosi cronid niweidiol o ffenylalanin yn y gwaed. Mae cronni ffenylalanin yn niwrowenwynig ac yn niweidiol i'r ymennydd. Heb driniaeth gall PKU achosi anabledd meddwl difrifol, diwrthdro.

Os caiff ei ganfod yn gynnar, gellir rhoi'r plentyn ar ddeiet protein cyfyngedig gydag atchwanegiadau a gall yr ymennydd ddatblygu'n normal.

Mae sgrinio ar gyfer PKU yng Nghymru wedi bod yn digwydd ers 1970.

Anhwylderau clefyd y crymangelloedd (SCD)

Mae anhwylderau clefyd y crymangelloedd (SCD) yn derm sy'n disgrifio grŵp o gyflyrau lle mae haemoglobin mewn celloedd gwaed coch yn annormal o ran strwythur. Mae hyn yn achosi i gelloedd coch y gwaed gymryd siâp fel lleuad cilgant neu gryman ffermwr wrth ddad-ocsigeneiddio. Nid yw celloedd gwaed coch y crymangelloedd mor hyblyg â chelloedd gwaed coch arferol a gallant achosi rhwystrau o fewn pibellau gwaed bach. Bydd babanod sydd â'r cyflyrau hyn angen gofal arbenigol gydol eu hoes. Gall pobl sydd â SCD gael pyliau o boen difrifol, cael heintiau difrifol sy'n bygwth bywyd ac maent fel arfer yn anemig (mae eu cyrff yn cael anhawster i gludo ocsigen). Gall babanod â SCD gael triniaeth gynnar, gan gynnwys imiwneiddiadau a gwrthfotigau, a fydd, ynghyd â chymorth gan eu rhieni, yn helpu i leihau'r siawns o salwch difrifol a chaniatáu i'r plentyn fyw bywyd iachach.

Mae sgrinio am SCD yn digwydd yng Nghymru ers 2013.

Y Tîm Cynhyrchu

Mae'r tîm cynhyrchu ar gyfer yr adroddiad hwn i gyd yn cael eu cyflogi gan Iechyd Cyhoeddus Cymru ac fe'u rhestrir isod.

Jude Kay	Pennaeth Rhaglen, Sgrinio Babanod
Dr Sikha De Souza	Ymgynghorydd Iechyd y Cyhoedd
Margaret Birch	Cydlynnydd Rhaglen
Dr Sharon Hillier	Cyfarwyddwr yr Is-adran Sgrinio
Helen Clayton	Rheolwr Arweiniol Gwybodeg a Gwasanaethau Data
Guy Stevens	Dirprwy Reolwr Gwybodeg a Gwasanaethau Data
Christie Redman	Uwch Ddadansoddwr Gwybodeg a Data
Dr Todd Smith	Ymgynghorydd Iechyd y Cyhoedd
Yr Athro Stuart Moat	Biocemegydd Clinigol Ymgynghorol, Cyfarwyddwr Labordy Sgrinio Newydd-anedig Cymru, Bwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro

Cyfieithiwyd gan Bartneriaeth Cydwasanaethau GIG Cymru ar ran Iechyd Cyhoeddus Cymru

Manylion cyswllt y rhaglen

Sgrinio Smotyn Gwaed Newydd-anedig Cymru

Iechyd Cyhoeddus Cymru

Llawr 4

Rhif 2 Capital Quarter

Stryd Tyndall

CF10 4BZ

E-bost: newborn-bloodspot-screening@wales.nhs.uk

Rhif Ffôn: 02920 104 427

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales

Gweithio gyda'n gilydd
i greu Cymru iachach

Working together
for a healthier Wales